

OMLADINA

Glasilo narodno-radikalnega dijaštva.

Izhaja enkrat na mesec ter stane za celo leto K 4.—; za dijake K 2:40; posamezna številka 40 via. — **Dopisi** naj se blagovole pošiljati uredništvu najkasneje do 20. vsakega meseca v Ljubljano na Strmo pot št. 4. — Le frankovana pisma se prejemajo. — **Upravništvo** je v tiskarni J. Blasnika naslednikov v Ljubljani, Breg št. 12.

Leto I.

Ljubljana, meseca junija 1904.

Štev. 3.

Vsebina: Uvodnik. — K našemu ljudsko-šolskemu vprašanju. — Pogum. — Več statistike. — Všestudentská vystavka. — »Slovenija« v Pragi. — O srbskem dijaštvu. — Listek. —

V Ljubljani, 1. rožnika 1904.

Kedar se združijo ljudje, da z ujedinenimi in med seboj se spopolnjujočimi močmi uresničijo cilje, ki so jim skupni, ker izvirajo iz enakih mislij ali enakih čutov, nastane organizacija. Proučuje pojem organizacije sploh spoznamo, da nje bistvo ne leži v enakih mislih oziroma čutih, ampak v delu, s katerim se hoče uresničiti skupno idejo. Delo je socijalni moment. Isto moremo trditi o socijalnih organizmih, o narodu, državi, razredu: deli njihovi morejo se šele tedaj nazivati organi, kedar s takim delom pokažejo, da pripadajo k organizmu, z delom, ki služi skupnemu cilju. Tudi narodu je delo za njegov obstanek in rast bistveno, če se ga sploh hoče upoštevati kot samostojen organizem v človeški družbi. O delu, s katerim kaže narod, da živi, si biti na jasnem, je važno za vsakega člana naroda. Koliko in zakaj je pokazal slovenski narod energije, torej o narodovem delu, o tem Slovenci še nismo mnogo mislili, čeravno bi bilo to za narodno delo t. j. tisto, ki hoče povzdigniti narodovo delo, prevažno. Ker nimamo zgodovine, kulture v najširšem pomenu besede, pa tudi ne pregleda našega današnjega položaja, manjkajo zato predpogoji. Pa tudi izmed narodnega dela, hočemo vzeti le dvoje, kar je za naš program važno, to je namreč takozvano pozitivno in drobno narodno delo.

Positivno imenujemo vse ono delo, ki ima namen narod povzdigniti t. j. vzmnožiti njegovo izobrazbo, bogastvo; negativno pa razdira obstoječe, ne da bi imelo tendenco, mesto tega dati narodu kaj boljšega. Kritika kakega dela se ne da uvrstiti v to razdelbo. Ker niti misliti ni, da bi bilo vsako delo popolno, mora poseči vmes kritika. Ona kritika, ki čisto objektivno

graja, kar je slabega, s tendenco, da se to slabo odstrani in mesto njega postavi boljše, kritika, ki hvali, kar je dobrega, in se pojavlja v pravem trenutku, ko se more nadejati, da se njena izboljševalna tendenca posreči, taka kritika je gotovo nekaj popolnoma pozitivnega. Kritika pa, ki graja, kar hoče grajati, ki podčrta le slabe strani kakega dela, je pojav negativnosti.

Čeravno je po navedenem očrtu pozitivnega in negativnega dela samoobsebi umljivo, da se mora negativno delo obsoditi, ga vendar v življenju našega naroda najdeš mnogo. Pri nas izhaja strast razdiranja večinoma iz aprijocizma, da je kako delo že slabo, ker ga je započel pristaš sovražne stranke ali pa sovražna oseba, brez ozira se meče, se destruira, ne da bi se pri tem pojavljala volja sam nastopati kot izboljšujoč element, čeravno se priznava potreba reform, novih naprav in velika obča škoda, če se grajano delo razdere ali diskredituje. Kdor samo kritizuje in pobija, sam pa nič ne izvrši, ta pravzaprav nima prava o delu drugih govoriti. Saj je čisto verjetno in celo prav, da se ob začetku kakega dela vedno najde skepsa. A kako se pojavi, to je važno. Delu prijazni, če tudi ostri kritiki ne more nihče odreči, da ni za čiščenje zelo potrebna. Obsojati pa jo je, če se pojavi kot negativno delo, ki hoče spodrezati življenje novemu podjetju, še bolj pa, kedar se skepsa ne zadovolji s posameznimi pojavi in produkti narodnega dela, ampak se loti predpogojev dela, namreč možnosti kakega uspeha pri delu sploh. Na ta način se opravičuje tudi pri nas brezdelje. Najdemo ga na Slovenskem dovolj, včasih v pisanih barvah frazeologije, včasih v blaziranosti, večinoma v lenobi. Skepsa o možnosti kakega narodovega dela, ki jo vsak dan čuješ lahko v besedah: »Še 20, 30 do 100 let, pa zagrne Slovenstvo tuji val«, je tudi ena krivda, pod katero se skrivajo lenuhi. Primerjati jih je le z mističnimi orijentalnimi kvietisti ali klosterskimi kristjani, ki v brezdelju čakajo odrešenja. Še k sreči se vozi pod kvietizmom lenoba. Če pa bi iz dvomov v resnici sledilo brezdelje, bi bil to žalostni znak zlomljene volje, pomanjkajoče moralne energije. Dvomov o bodočnosti se nihče obraniti ne more, ravno ta negotovost napravlja našo lastno srečo odvisno od našega dela, torej celo kliče k delu. Celo človek, ki si je vendar gotov smrti, dela, da postane močnejši, pa bi narod o sebi, in mi o njem obupavali in se utopili v brezdelje, ko narodi niti niso podvrženi človeškemu zakonom smrtnosti. Rešitev je v delu in sicer v pozitivnem delu.

Narodno delo lahko delimo z družega stališča po širokosti objekta, ki se ga loteva, v »veliko« in v »drobno« delo. Slednji pojem je pri nas maloznan, ker, kolikor se drobnega dela pri nas opravlja, se o njem ne zna, ker ni organizovano. Objekt drobnega dela so maloobsežni krogi v narodu, drobno delo; ki v malem množi bogastvo in izobrazbo narodovo, se da primerjati z drobnimi žilicami, v katere se razdele žile, da dovajajo redilno kri do zadnje celice. Brez njih ni življenja, brez drobnega dela ne narodovega napredka. Za velike načrte je drobno delo eksekutiva. Načrt in politika brez te eksekutive je prazen trud. Nepregledno je polje narodnega drobnega dela: ljudska izobrazba v šoli in izven šole je na primer

drobno delo, tako tudi delo v društvih vseh vrst, v sokolstvu, v naši šolski družbi, v občini, v družbi, v gospodarskih društvih: delo v zadrugah je glavno gospodarsko drobno delo.

Mej tem, ko je drugod na slovanskem jugu ena kardinalnih napak, da od kneza do zadnjega kmetiča vse brez izjeme dela veliko, visoko, svetovno politiko in odloča o usodi Evrope, na domače delo pa pri teh svetlih načrtih popolnoma pozablja, nimamo pri nas mnogo čuta razvitega ni za veliko politiko ni za drobno delo. Vidimo pa prav lahko, da mora biti naše delo, če hoče biti uspešno, drobno. To velja tako za naš obrambeni boj, kakor je tudi vsako napredovanje naroda od tega odvisno.

Boj narodov, osobje našega naroda je danes več ali manj »guerilla«-vojna. Za vsako občino, šolo, podporo, trgovino, da za vsako eksistenco se borimo. Na tem polju se lahko nadeja tudi mali narod uspeha; spomnimo se na Poljake v oni državi, kjer stojita kultura in najhujši barbarizem v isti bojni vrsti. Na velike dogodke, ki bi prišli od zunaj, se ozirati ne smemo: pred vsem zato ne, ker je njihov prihod nekaj negotovega, dalje pa tudi zato ne, ker tudi veliki ugodni dogodki nimajo nobenih posebno dobrih posledic, če narod ni zmožen, jih izrabiti, če ne čaka že celo mravljišče narodnih drobnih delavcev, ki morejo spraviti nenadno pridobljeni zaklad pod streho in omogočujejo, da ga narodovo telo prebavi! Kjer so prava na papirju, tam je to glasen dokaz, da primanjkuje drobnega dela. Kakor se živčevje razdeli v tisoče in tisoče betvic, da se po njih dvignejo vsi organi k delu, tako povzdigne tudi narodove moči le drobno, in sicer organizovano drobno delo: kakor se kamen h kamenu dvigne v ponosno palačo, tako se sumira zrno za zrnem drobnega dela v zaklad, ki mu ga noben slučaj ne izvije.

K drobnemu delu je poklican ves narod, pred vsem inteligenca. Težišče slovenske politike in našega dela naj se prestavi v drobno delo, tu porabljena energija se izgubiti ne more.

Da pri nas drobno delo ne najde dovolj ljudi in zagovornikov, ima vzrok v tem, da hočemo, kakor otroci, takoj par trenutkov po prvem trkanju videti velikanskih, za vsako oko vidnih uspehov. Poleg tega manjka delavcev. Izvršujoči material pa je pri sestavi načrta vsaj tolike važnosti kot ideja sama. Idej še imamo nekaj, a izvršiteljev manjka! Radi bi videli, koliko društev s hvalevrednimi cilji se je ustanovilo na Slovenskem in zaspalo. Tudi tam, kjer počiva vse delo na dveh očeh in rokah, niso razmere zdrave. Delitev dela je tudi v drobnem delu aksijom. V tem ravno leži vrednost organizacije.

Pozitivno delo, ki ima težišče v drobnem delu, je važen del našega programa. Brez sramu pred smešenjem malomislečnih junakov se priznavamo k njemu!

~~~~~

K našemu ljudsko-šolskemu vprašanju.

Čitali smo poročilo o zadnji skupščini jugoslovanske učiteljske »Zveze« v Postojni. Nekam mešane občutke smo imeli, ko smo brali, kako je »Zvezin« tajnik z navdušenjem in upravičenim ponosom omenjal uspešno delovanje različnih učiteljskih organizacij. Osupnilo nas je nepričakovano visoko število različnih dobrotvornih ustanov in društev. Občudovali smo žilavost in silno življensko energijo slovenskega učiteljstva, ki se na tako krasen način javlja v teh dobro zasnovanih podjetjih. Imponirala nam je globoka stanovska zavednost, ki prešinja naše učiteljstvo. Pri tem se pa nismo mogli ubraniti misli, da morajo biti pač prežalostne razmere, v katerih živi slovenski učitelj, in silen njih pritisk, da si potem samopomoči v tolikih organizacijah išče vsaj delno olajšanje svojega položaja. Ideja samopomoči, ki je tako mogočno vsklila v učiteljskih organizacijah, nam je pa tudi jasen dokaz, da navzlic vsem trditvam učiteljstvo v boju za svoje interese vendar ni našlo v vodilnih krogih naroda zadostne opore, in da tudi ostala inteligencija ne sodeluje ž njim v toliki meri, kakor to čujemo v navdušenih, premnogokrat od političnih interesov diktiranih govorih.

Mnogo se govori o silnem napredku, ki ga je napravilo naše ljudsko šolstvo v zadnjem desetletju. Naj se nam ne zameri! Nimamo namena, da bi komu kratili njegove zasluge, vendar pa menimo, da nimamo Slovenci preveč povoda sklicevati se na uspehe na ljudskošolskem polju. Poglejmo statistiko in takoj vidimo, da je n. pr. na Kranjskem še vedno 15.000 t. j. 16% vseh šolobveznih otrok brez ljudsko-šolskega pouka, in da pride na jedno učiteljsko moč največ otrok v celi Avstriji namreč 72 (za nami pride takoj Galicija z 59 otroki na jedno učiteljsko moč.)* Priznati se mora, da pri tako kričečih razmerah, in naj si bo učiteljski materijal še tako izboren, na kake izredne uspehe našega ljudskega šolstva ne moremo verjeti. Čula se je posebno v zadnjem času marsikatera važna in tehtna beseda o reformi in spopolnjenju naših ljudskih šol. Brezdvomno bo večina teh reformatoričnih nasvetov plodonosno vplivala na razvoj našega ljudskega šolstva, ali pravo praktično vrednost bodo zadobili šele tedaj, ko se povoljno reši ono kardinalno vprašanje, ki ima sicer zgolj ekonomski značaj, ki pa najbolj zavira povoljen razvoj našega ljudskega šolstva, vprašanje učiteljskih plač. O upravičenosti gmotnih zahtev učiteljstva se nam ne zdi potrebno razpravljati, ker je to itak že nešteto krat dognana stvar. Naše skromno mnenje je le: Dokler se ne osigura učiteljstvu toliki eksistenčni minimum, da bo lahko konkuriralo z drugimi stanovi, ki zahtevajo toliko študij in toliko delovanja, dotlej se ne more niti misliti na kak trajen uspeh prepotrebni ljudsko-šolskih reform. Dejstvo je, ki se ne da izpodbiti, da se učiteljski kandidatje v čimdalje večji meri obračajo k drugim bolj plačanim stanovom, tako da imamo že precejšnje pomankanje moških učiteljskih moči, ki preti v doglednem času

*Vsi tu omenjeni statistični podatki se nahajajo v »Staatswörterbuch« v poglavju »Volksschule.«

postati še občutnejše. Posledice teh nezdravih razmer: neoddana učiteljska mesta, vsled tega preobloženje ostalih učiteljskih moči, minimalni pedagoški uspehi, mnogo otrok pa sploh brez vsakega pouka. Da je škoda, ki jo trpi narod vsled tega, ogromna je evidentno. Radikalna remedura je v tem oziru nujno potrebna. Toda kje dobiti sredstva? Predlagati zvišanje davkov, kar je v tem slučaju skoro neizogibno, to je silno nepopularna stvar. Lahko bi se sicer sklicevali na slavnega Gladstone-a, ki je trdil, da so izdatki za šolske potrebščine najsjajnejše investiran kapital. Primerjajmo samo koliko se v drugih avstrijskih kronovinah v ta namen žrtvuje. Povprečno v Avstriji je 36% vseh deželnih dohodkov, v bogati Češki, kjer je ljudsko šolstvo zelo lepo razvito, celih 43%, še celo v revni Dalmaciji je 31% vseh deželnih dohodkov odločenih v šolske namene. Na Kranjskem seveda samo 20%. V najhujšem slučaju bi torej tudi lahko kako drugo postojanko iz našega proračuna eliminirali, ki ima luksurijoznejši značaj nego postojanka za šolske potrebščine, ki je med vsemi najvažnejša.

Kot naravni posrednik kulture med najširšimi masami naroda, tvori učiteljstvo takorekoč ogelni kamen, na katerega se bo morala opreti ideja ljudske izobrazbe. V lastnem interesu vseh nas akademikov, ki se borimo za to idejo, je torej zboljšanje gmotnega stanja našega učiteljstva, utrjenje njegove pozicije, ker se bodo na ta način našim glavnim sodelavcem silovito pomnožile njih delavne sile, pa tudi njih duševna agilnost, katero siromaštvo sedaj naravnost ubija. Polje ljudske izobrazbe je ono, kjer je možno vsej ostali inteligenci najintenzivnejše sodelovanje z učiteljstvom. Skupni interesi, jedina realna podlaga vsakega združenja, vstvarili bodo mej njo in učiteljstvom resnično in ne samo namišljeno vez v občno korist in blagor.

Kakor smo že omenjali, zahteva naš eminentno narodni interes, da se tudi na polju ljudskega šolstva povzdignemo na oni nivo, kakor so ga dosegli drugi kulturni narodi. Na ta način se bo tisoče in tisoče Slovencev, ki so bili dosedaj vsled neizobraženosti v narodnem oziru indiferentna masa, samo objekt, ki je služil tujcem v najhuše izkoriščanje, pridobilo kulturi in Slovenstvu. To bo že samo na sebi krasen uspeh in obilen ekvivalent za vse naše žrtve in naj si bodo še tako velike.

Ellen Key:

Pogum.

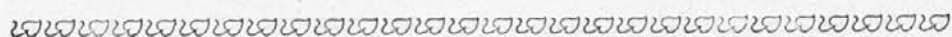
Nahajamo izreke, ki jim je usojena večna mladost, izreke, ki ne zavene na človeško uho, ne da bi izzvali istih občutkov, kakor tedaj, ko so se — morda pred tisočletji — prvič glasili kot nov izraz najgloblje zavesti one dobe. In besede večne mladosti so bile, ki so se glasile iz ust jednega največjih govornikov helenskih: Verujte mi, da je sreča le v svobodi in svoboda v pogumu. Za Perikleja seveda niso imele te besede istega

pomena, kakor ga imajo za nas. Svoboda je pomenjala tedaj neodvisnost države, pogum pa krepost braniteljev domovine. Morda je pa že slutil Aspazijin ljubimec in Sokratov prijatelj, da pride doba, ko zadobi velika beseda o pogumu še globlji pomen, ko postane pogum predpogoj tudi za svobodo pojedinca. Pomen besedi raste v isti meri kot človeštvo samo. Danes že umevamo, da pojedinec ravno tako kakor država ne more najti sreče in svobode, če nima poguma.

Ali je pa od nas odvisno, da smo pogumni? Brez dvoma. Da smo pogumni, izvira pred vsem iz tega, da hočemo biti pogumni. Nekaterim je pač pogum prirojen. Večina pogumnih ljudi pa si je svoj pogum šele pridobila. Nobena lastnost ne raste z vajo hitrejša kot pogum. In če bi se zavedala naša doba, da je pogum oni temelj, na katerem sloni značaj, vse ljudi bi se vzgajalo k pogumu. Mesto da bi nas učili, naj na lastno odgovornost delamo, izbiramo in tvegamo, nas uče, naj se uklanjamo in pripogibamo, naj se odrečemo iluziji, da bomo hodili svojo pot, sledili samo svojemu demonu. Predbacivajo nam, kako smo objestni, ker hočemo biti jednote, in objednem nam dokazujejo, kako je koristno, če smo samo fiste ničle, s katerimi se zaznamujejo milijoni. Uče nas, da so vspehi tim večji, čim manjše je stremljenje po svobodi in da zamore le tedaj posameznik »mного doseči«, če se odpove nadeji, da bo dosegel srečo, ki bo umerjena njegovi osebnosti. Kažejo nam pot v visoke družabne kroge, kjer množica kadi predsodkom in svarečim glasom nam kličejo, naj ne sledimo oni manjšini, ki ima neuklonljiv tilnik in trda kolena. Predočujejo nam usodo onih preširnežev, ki so si v očigled pritisku stranke hoteli ohraniti svobodo, ki so raje ostali zvesti samim sebi, kakor da bi postali šablonski, ki so si dovoljevali lastno prepričanje, mesto da so si ga izposojali pri znancih, ki so čutom svojega srca raje sledili kot čutom gotovih prijateljev, ki so prišli s svojimi idejami in se niso hoteli zadovoljiti z vladajočim mnenjem. Pošteno se jim je izplačalo tem prenapetežem! Njih prijatelji so jih tožili, da nikdar ne vedo, pri čem da so ž njimi, ali pa so jih hitro z izrazi »globokega obžalovanja« odslovili; njihovi znanci so že od nekdaj bili prepričani, da so brez značaja in nezanesljivi, vladajoča večina pa je seveda solnčnojasno dokazala, da so nevarni individni, ljudje »brez nazorov«. Da jih je doletela taka usoda, ni bilo ravno treba, da so ti ljudje oznanjevali razkol ali revolucijo; dovolj je bilo, če so poskušali upreti se terorizmu stranke, če se niso pridružili krivičnemu javnemu mnenju, če so zahtevali svobodo vesti, če so priznavali značajnost človeku, dasi niso bili ž njim istih nazorov, ali pa če so branili nazore onih, za kojih značaj niso mogli jamčiti. Včasih je že zadoščalo, da je kdo trdil v konservativni družbi, da ni vsak naprednjak dvomljiv značaj, ali pa v napredni družbi, da ni vsak konservativec tepec, in že so dvomili o njega lastni poštenosti, o njega lastni inteligenci! Upoštevaj torej ta svarila, dokler je še čas! Ne prisvajaj si še dalje prava, imeti svoje mnenje, slediti svoji vesti, soditi po svojem razumu! Če ne bo odločil samo še slučaj, bo tvoj konec ali ono počasno umiranje od glada ali pa velika tragična usoda.

In vendar je štela vsaka generacija ljudi, ki so si drznili ostati zvesti samim sebi, ki so bili dovolj brezstidni, da so samostojno mislili, ravnali, ljubili, pesnili in vstvarjali. Od njih živimo; njih pogum so nazivali sodobniki nesramnost, potomci pa so ga opevali in oboževali. Položaj je bil zanje isti kakor za nas. Junaki vseh časov so se morali boriti s skušnjavami kruha in časti; upirati so se morali šablonski kritiki svoje dobe, pritisku koterije, vmešavanju omejenih tetk, — vsemu tja doli do usiljivo-pritrjevalnega regljanja. Toda ti junaki so zmagali, ker so bili pogumni. Vsaka doba, ki jo obseva žareči sijaj zmagovitih idej, vsaka doba, iz katere so vzrasle sile, ki so vstvarjale in prenavljale, je bila doba, v kateri je bilo mnogo ljudi pogumnih. V takih časih seveda posamezniku ni treba baš mnogo lastnega poguma, pa že velja za pogumnega. Kajti razun podle bojzljivosti je pogum ona lastnost, ki se najlažje tudi drugim podeljuje. Vsi prazni, suhoparni, nesijajni časi pa nosijo znak bojzljivosti. In v teh časih je pojedincu mnogo težje, pridobiti si pogum ali pa si ga ohraniti. Naša doba ni taka, da bi pospeševala pogum. Prehodne dobe ga v obče le slabe, ker mu je glavni temelj gotovost, kakor jo dajejo utrjena prepričanja.

Toda ravno vsled tega, ker v kritičnem času tako lahko izgubimo pogum, so vzroki tem tehtnejši, da si ga vnovič priborimo, saj smo prisiljeni vedno na novo odločati v novih konfliktilih, med novimi naziranjmi. Poguma treba, kadar iščemo resnico, pa tudi tedaj, kadar jo moramo pogrešati, ker je nam ni mogoče doseči. Poguma potrebujemo, da delamo, poguma, da počivamo. Pogum moramo imeti, da si vzamemo srečo, pogum, da jo, če treba, žrtvujemo. Včasih smo pogumni, če čakamo, včasih, če tvegamo. Danes obstoji naš pogum v tem, da ostajamo osamljeni, jutri, da se pridružimo enakomislečim. Poguma treba, da si vzamemo svoje pravice, poguma pa tudi treba, da jih žrtvujemo. (Konec sledi.)

Eklektikus :

Več statistike.

Ni ga zdravnika-strokovnjaka, ki bi ne znal ceniti dobre diagnoze. Vsakdo ve, da je možno jedino z njeno pomočjo ustvariti trdno podlago zdravljenju, da je brez nje vsaka operacija tvegana, nevarna.

Slično nalogo kot zdravniki imajo socijalni politiki. Tudi oni hočejo zdraviti, le objekt je drug, pri zdravniku posameznik, pri socijalnem politiku pa družba. Če hoče začeti kake operacije, se mora socijalni politik nalik zdravniku pečati z diagnostiko. Diagnostika v medicini socijalnega politika pa ni nič drugega kot — statistika.

Statistika je veda, ki zistematično zbira posamezne pojave, v njih poišče to, kar je mnogim jednakega in vse one pojave, ki imajo enake znake, druži v skupine in jih prešteje. Tisto torej, kar je pri njih nejednakega,

in konstatira v številkah le to, kar ima skupne znake. Posameznosti opazovati in opaziti enakoličnost je tem lažje, čim več pojavov z enakimi znaki je zbranih: statistika zbira to, kar se pojavlja v velikih masah. Statistika torej zbira, sortira in šteje.

Statistik opazuje naravo in človeško družbo. Znanost o naravi je važen pripomoček in priprava: prinese mnogo pojavov zbranih, naravoslovec pa zasledi notranjo sorodnost, odvisnost in vzročnost in dožene naravne zakone. V znanosti o družbi, v sociologiji pa je statistika še veliko bolj važna, tu se tudi najbolj goji, tako da imenujemo statistiko, ki se peča z državo in družbo sploh, statistiko v ožjem pomenu. Ona šteje in porazdeljuje prebivalstvo z najrazličnejših stališč, opazuje gospodarsko življenje, produkcijo, konsum, transport, dohodke, štedljivost, socialno razdelbo itd. Herschel imenuje statistiko podlago socialne in politične dinamike, jedino trdno polje, s katerega se more presojati pravilnost ali nepravilnost teorij in hipotez. Če smo namreč zbrana dejstva nepristransko in brez predsodkov po njihovi notranji zvezi preiskali, je to za vsak nauk neoporečen poskusni kamen. — Statistika je tudi najzanesljivejši popis držav, narodov, njihovih moči in razmer, ker subjektivizem v sodbi tu odpade.

Statistiko — v ožjem pomenu besede — sestavljajo večinoma javni organi, ker jim njihova pozicija daje upogleda v vse razmere, ki imajo z javnostjo kako zvezo. Države uvidevajo, da je za praktično vladanje statistika potrebna. Ustanovile so si druga za drugo statistične urade, kjer se zistematično zbira statistično gradivo. Tudi napredne dežele in večja mesta delujejo statistično v nalašč zato vzdrževanih zavodih. Tudi širša javnost bolj in bolj spoznava, da je v statistiki nekako zrcalo celega položaja, da ona odkriva nedostatke in osvetljuje socialno zlo, da je le v njej dokaz za uspešnost kake naprave. V njej je pozitiv, iz katerega izhajaj vsako pomožno sredstvo, ona regulira razvoj in s svojo stalnostjo zadržuje nevarne skoke.

Slovenci smo deželani mnogih provincij, nimamo nobene avtonomije, tudi nimamo nobenega centra, ki bi se pečal specijelno s statistiko Slovenije. Raznega gradiva o našem položaju je sicer nekaj zbranega, največ v deli avstrijske centralne komisije za statistiko. Zbirajo ga tudi ministerstva in njim podrejeni uradi. A tu se snov obdelava po nemško-centralističnem sistemu. Zato je tem večji nedostatek, da Slovenci nismo še ustanovili niti na Kranjskem statističnega urada! Danes ni čudno, če sami svojih ljudij in dežel ne poznamo. Nam samim naše kulturno in gospodarsko stanje ni jasno. Kdo pa ve, koliko je slovenske kmetije, koliko obrti, trgovine? Kdo si je na jasnem, kakšno bogastvo je v naši zemlji? Pri obstoječih razmerah tudi ni čudno, če jo naši socialni politiki, in naj so najnesebičnejši delavci, tolikrat zavozijo pri operacijah. Kako pa more poslanec zadostiti potrebam svojega okraja, ko o njegovih naravnih in družbenih razmerah niti jasnih pojmov nima. Misli se sicer, da »pozna narod«, a to ni mogoče, če ni proučil natančne statistike. On za stavbo ne more dati dobrih nasvetov!

Potrebno je, morda najbolj potrebno, da se osnuje čim preje na Kranjskem deželni centralni urad za statistiko. Poleg tega naj se še ziste-

matično organizuje privatna statistika, ki bi bila za nas gotovo velepomembna. In to je izvedljivo! Kakor sta nas preskrbeli celjska in gospodarska »zveza« z dokaj popolno statistiko slovenskih denarnih zavodov, tako bi nas lahko tudi drugi zavodi in društva z drugo statistiko. Kaj lepa naloga trgovskega društva »Merkur-ja« v Ljubljani bi bila n. pr. izdati statistiko celotne slovenske trgovine.

Za prvi hip naj bi se nam morda na podlagi ravnokar izišlega avstrijskega centralnega katastra skušalo prirediti centralni kataster slovenskega ozemlja, da bi vsaj vedeli, kdo se na Slovenskem upa izmed trgovcev, obrtnikov itd., prištevati k Slovencem in kdo je Nемеc. Naši sodeželani so si v tem oziru že zdavnaj na jasnem.

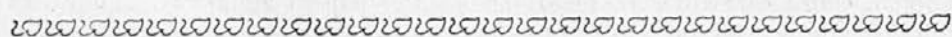
Prašajte prof. dr. Binder-ja in on vam bo na Slovenskem vedel ne le za vsakega nemškega posestnika in trgovca, marveč tudi za vsakega poedinega nemškega čevljarja in dninarja. Brez dvoma sloni njegova podrobna, a zato tem bolj uspešna kolonizacija Nemcev na Slovenskem na statistično utemeljenem zistemu! Njegovo delo pa hočemo menda vendarle še paralelizovati!?

S številkami naj bi se popisala naša trgovina. Kdo ve danes, koliko kupimo ali prodamo zunaj Slovenije? Komu prodajamo, od koga kupujemo? Kaj prodajamo, kaj kupujemo itd.? To so pereča vprašanja, o katerih nam dajo pojme le številke! Vemo sicer, da bi zbiranje ravno te vrste gradiva bilo skrajno težavno, vendar bi se vsaj nekaj gotovo dalo doseči. Drugače bi seveda bilo, ko bi Slovenci bili vsaj deloma tako probujeni in bogati kot so drugi narodi. Angleži izdajajo že dolgo grafične atlante o svoji trgovini, ki so v več stotisoč izvodih razširjeni mej najširšo maso, kar gotovo le pospešuje angleško narodno gospodarstvo.

Kako drugo društvo ali zavod naj bi se lotilo druge narodnogospodarske stroke in jo skušalo statistično obdelati. Nujno potrebna bi bila tudi statistika kulturnega stanja Slovencev. Ona bi bila edina trdna podlaga za naše poljudno delo. Treba je za vsak kraj poizvedeti, kaka in koliko kulturnih sredstev ima na razpolago, kaj ljudstvo bere, kako bere, kedaj bere itd. — Z velikim veseljem pozdravljamo idejo snujoče se »Narodne akademije« v Ljubljani, ki namerava takoj pričeti z zbiranjem kulturne statistike. Gleda naj le, da izda čim preje najboljše formularje. Dijaštvo se bode po našem mnenju tega dela ob počitnicah kaj lahko z vspehom lotilo. —

Tako bi se morala preiskati vsa vprašanja slovenske javnosti. Prepričani smo lahko, da bi tudi pri nas statistika korenito zdravila gnjile socialne razmere.

Predno pa gremo na delo, zasnujmo si načrt, sicer bode veliko našega težavnega statističnega dela brezpotrebne, malo uporabnega! Načrt in zopet načrt! Hiš ne zidamo brez načrtov. V narodno-socialnem delu je statistika neobhodna in za statistiko načrt *conditio sine qua non!*

Vsěstudentská vystavka.

Od 27. do 30. majnika t. l. je priredilo češko dijaštvo v Pragi slavnost z jako obširnim vspremem. Za nas je izmed vseh točk največjega pomena »Vsěstudentská vystavka«, ki se je otvorila 27. t. m. O tej izložbi — za nas Slovence zopet popolnoma novi stvari — ki naj kaže dejanski položaj dosedanjega dijaštva — ponajveč češkega dijaštva — hočemo že danes nekoliko spregovoriti.

Obsežna dvorana »Meštánske besede« praške je razdeljena v štiri glavne oddelke — statistični, arhivarski, zgodovinski in dijaško-literarni.

Statistika obsega češke visoke šole in dijaška društva. Grafično nam kaže prva število slušalcev čeških visokih šol skozi več let; razvršča jih po fakultah, narodnostih, veroizpovedanjih in po stanu starišev. Tu vidimo diagrame, ki predstavljajo število absolventov in promocij, dalje tabele učiteljskih moči in predavanj. — Statistika dijaških društev je ali splošna ali pa specijelna. Pri splošni vidimo statistične tabele, ki nam kažejo razvoj posameznih društev z ozirom na število članov, predavanj, izdatkov, dohodkov itd. Specijelna pa pove, kako je bilo delo v društvih v posameznih letih.

Društveno gibanje je velezanimivo in kaže na prvi pogled delavnost češkega dijaštva. Med strokovnimi društvi se posebno odlikuje inženersko, ki je tekom svojega 30 letnega obstoja izdalo 44 map, 42 predavanj (ponajveč litografiranih) in 42 pisanih strokovnih knjig. To društvo, ki je za razvoj češke tehnike storilo res nekaj velikega, je bilo že večkrat odlikovano, tako na narodopisni razstavi z bronasto, na jubilejni s srebrno kolajno, trgovinsko ministrstvo pa mu je priznalo častno diplomo.

Poučen je za nas razvoj ferialnih takozvanih »krajinskih« društev, ki se največ pečajo s poljudnim delom. Tu vidimo krasne številke drobnega dela. Tako je na priliko »Dobroslav« tekom sedmih mesecev razdelil med narod 1934 iztisov dvajseterih različnih časopisov, ki jih je dobil deloma po uredništvi, deloma po kavarnah, gostilnah in privatnih hišah.

V arhivu najdemo za društva važne listine, spominske knjige, članke iz časopisov, ki prinašajo vesti o društvu, zapisnike, telegrame, plesne rede in fotografije, bodisi skupine članov, bodisi serije slik bivših predsednikov, bodisi častnih članov.

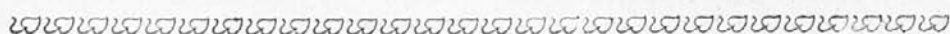
Zgodovinski oddelek ima največ narodno-dijaške kroje, prapore dijaških društev, sablje, sulice in drugo tako šaro, ki spominja na srednjeveško viteško življenje.

Študentska literatura vis. šol obstaja iz vseh, dosedaj izdanih češko-dijaških perijodičnih listov, almanahov, koledarjev in brošur. Tega je največ razstavil klub »Antonin Čížek.« Na razstavi najdemo tudi pisane in tiskane časopiske srednješolcev. Z metuljčki, zvončki, ciklami, z boginjami najrazličnejših slikarskih štilov naravnost razkošno opremljene »Cvetke«, »Pomladi«, »Zore«, »Naši razgledi«, »Z mladih let«, »Per aspera ad astra«, »Lune«, in druge revije kažejo po svoji notranjosti in zunanosti mladostni polet naj-

živahnejšega in najidealnejšega dijaškega življenja, pričajo pa tudi o nepopisni prednosti in podjetnosti češkega srednješolca.

Omenili bi še, da so se tudi Slovenci udeležili razstave in sicer slovenski tehniki in »Češko-slovensko alpsko društvo«, ki je razstavilo več popolnoma originalnih slik naših alpskih pokrajin.

»Vsěstudentská vystavka« je na Češkem prvi poskus samostojne dijaške izložbe. Pri otvoritvi se je povdarjalo, da se je hotel ž njo položiti temelj dijaškega muzeja. Razstava danes še ni na višku, ker je še pomanjkljiva. Tako n. pr. je izdelana statistika po največ samo do l. 1894, torej do tedaj, ko se je dijaštvo udeležilo narodopisne razstave. Baje se nadaljevanje dodela v kratkem času in izda tudi popolen popis. Ko dobimo istega, hočemo se s češkim dijaštvom podrobneje pečati. Za danes le rečemo, da smo že do sedaj slovenski dijaki pri češki dijaški razstavi veliko takega videli in slišali, kar je v največji meri posnemanja vredno. *Rb.*

„Slovenija“ v Pragi.

O Binkoštih je poletela »Slovenija« korporativno v Prago, da se vdeleži češkega vsedijaškega kongresa. Ker nam žal primanjkuje prostora, da bi popisali vse prekrasne utise in spomine, zaznamujemo le kronološko važnejše dogodke.

21. maja popoldan je prišla »Slovenija« v Prago. Nad dva tisoč ljudi, na čelu jim odbor vsedijaške slavnosti, je »Slovenijo« pričakovalo in srčno pozdravljalo.

Zvečer so priredili češki dijaki »Sloveniji« časten komers, katerega so se udeležili vsi praški Slovenci in veliko število naših čeških prijateljev.

Prihodnje dni so razkazali češki akademiki Slovencem vse znamenitosti Prage.

»Slovenija« je bila vabljenja v različna narodna društva. Omenimo »Narodno Jednoto Pošumavsko« ter »Narodno Jednoto Severočeško«, kjer sta se na željo Slovencev vršili predavanja, ki sta posetnike natančno informirali o delovanju teh preznamenitih društev.

»Slovenija« je posetila »Akademický Čtenařski Spolek« in, smatrajoč ga za prvega reprezentanta češkega dijaštva, se ž njim pobratila.

Četrtek 26. maja je položila »Slovenija« na Riegrov grob lavorjev venec s palmo in trobojnico časteč s tem spomin »nekronanega kralja češkega«. Na grobu je govoril predsednik »Slovenije« phil. Lovše, in sta zapela združena zbora »Slovenije« in »Ilirije« žalostinko »Na grobeh«.

Isti dan je bilo preteklo natančno 35 let, kar se je na Dunaju ustanovila »Slovenija«. Ta jubilej je praznovala »Slovenija«, kakor v demonstracijo proti nemškemu državnemu centru, na slovanskih tleh.

Povabila je svoje slovenske in češke prijatelje na slavnosten komers; udeležilo se je tega kakih 30 društev vseh slovanskih narodnosti.

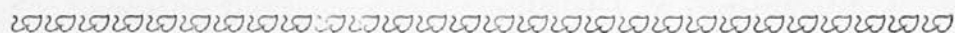
Zgodovino »Slovenije« in njen program je v slavnostnem govoru razložil iur. Žerjav povdarjajoč, da »Slovenija« družī častitljivo starost z mladostno energijo. Izmed nešteti h napitnic omenimo le nagovor prof. dr. Chodounskega, ki je, kažoč na žalostne slovenske razmere, želel struji, ki jo zastopa »Slovenija«, popolen prospeh.

V petek 27. maja se je otvorila dijaška razstava, o kateri pišemo na drugem mestu. Zvečer se je vršila umetniška akademija.

28. maja so akademiki-diletantje v Narodnem divadlu igrali »Jana Husa«. Po predstavi so priredile češke dame slovanskim gostom »raut«. Isti dan se je vršil v »Narodnem domu« na Vinogradih manifestatični shod za slovanska vseučilišča, kjer je cand. iur. Egon Stare govoril za slovensko vseučilišče v Ljubljani, in je bila sprejeta tozadevna resolucija.

V nedeljo 29. se je vršil dijaški sprevod v »Vystaviště« na Vinogradih, kjer se je priredila velikanska narodna slavnost.

29. maja zvečer se je vrnila »Slovenija« na Dunaj.

O srbskem dijaštvu.

(Dopis.)

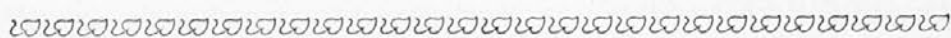
Srpska akademska omladina pokazuje u poslednje vreme znake žiljega života. Prošle godine je održao u Sremskim Karlovcima 21. in 22. septembra omladinski zbor, na kom je učestvovalo oko sto i dvadeset omladinaca iz raznih krajeva Srpstva. Svrha je zboru bila, da se posavetuje o načinu i pogodbama rada na napretku omladine i naroda. Rešeno je, da se izdaje omladinski list i pokretanjem »Омладинскога Гласника« u početku ove godine izvršen taj zaključak. Do sad je izišlo 5 svezaka.

Dalje je u posebnim rezolucijama izrečeno: I. »... smatrajući ekonomski pokret u narodu kao jedan od najvažnijih, stavlja omladina sebi u zadatak, da ga svojim sklama što jače pomogne, a pravac toga rada, da se podrobnije odredi u omladinskom listu.« II. »... da u svom listu u prvom redu raspravlja pitanje o organizaciji omladine, o unutarnjem i spoljnjem životu njenom, zatim da pomogne svaku zdravu strnju, koja bode rodila u pravcu nacionalnoga napretka.« III. »... da, pomažući svoju školu i knjigu, poradi na dizanju narodne prosvete i da raspravljanjem o svim pitanjima, koja se tiču srpske prosvete, u svom listu, spremi se za budući detaljni.

Početkom ove školske godine se pokrenulo, in velikoškolskom društvu »Pobratimstvu« u Beogradu pitanje o zbliženju jugoslovenske akademske omladine. Radikalni klub beogradskih velikoškoolaca omladine izdaje od tada list СЛОВЕНСКИ ЈУГ« (Slovenski Jug) z devizom: »Južni Sloveni ujedinite se i »Revolucija u neoslobodjenim krajevima.« Prvi plod ovoga

rada jesu sastanci srpske i bugarske velikoškolske omladine, u Sofiji i Beogradu. Na tim sastancima su zaključile obe omladine, da »propagišu ideju konfederacije balkanskih naroda u cilju zaštite i odbrane svoje političke i ekonomske nezavisnosti od upletanja svih stranih sila a osobito Rusije i Austrije.« Obe omladine radiće na oslobodjenju potlačenih naroda u Turskoj u smislu avtonomne Macedonije. Rešeno je dalje, da se ovo pitanje u obliku memoranduma iznese pred akademsku omladinu sviju naroda i pred velike sile. Pozvana je u isti mah i rumunska i grčka akademska omladina na saradnju u ovoj akciji.

Ove godine će se održati zbor srpske omladine u septembru u Beogradu. Kao gosti biće pozvane i bugarska, hrvatska i slovenačka omladina. Na taj način hoće omladina, da proslavi stogodišnjicu prvoga srpskog ustanka od 1804 g. pod Kara-Djordjem. Tom prilikom nameravaju beogradski velikoškolski prirediti jugoslovensku umetničku izložbu.

Listek.

Novo slov. akademično ferijalno društvo. Redkokedaj je čuti kako veselo vest iz Korotana. Vedno le prijave novih krivic v uradih in šolah! A naj bo pritisk tujcev še tako hud, vendar prav lahko trdimo, da je vzrok temu, da na Koroškem Slovenec trpi toliko krivic, v veliki meri on sam, ker ne pozna svojih narodnih pravic, kaj še dolžnosti, in ker se ne zaveda, kaj je narodnost! To je napotilo slovenske visokošolce na Koroškem, da si ustanavljajo svoje slovensko ferijalno društvo »Korotan«, katero ima namen, v počitnicah prirejati zborovanja, veselice, poučna predavanja in tako vzbujati narodno zavest v koroških Slovencih. Že zdaj se treba pripravljati na delo. Vsak zaveden Slovenec nam bi moral pri tem biti v pomoč. Jako nas bo veselilo, če bomo videli med seboj tudi slovenske akademike iz Kranjske ali Štajerske in če nas bodo njihova ferijalna društva podpirala. Saj je boj za obstanek koroškega Slovenstva vseslovenski boj. Zato pa pojdimo združeno na delo narodno pod geslom: »Vse za narod!« *Vidovic Janko.*

»**Vesna**« **na Dunaju.** Baš leto je preteklo, odkar so si ustanovili združeni hrvatski in slovenski mladi umetniki na Dunaju svoje društvo. Društvo je imelo nadomestiti, kar primanjkuje tujim umetniškim šolam dunajskim, namreč ljubezen do slikovitih šeg našega naroda, do njegovega pristnega življenja in kretanja, a tudi spoznavanje njegovega umetniškega čuta, kakor ga kaže tako lepo v svojih narodnih ornamentih. Društvo naj bi pa tudi skušalo pomnožiti število proizvajajočih slovenskih in hrvatskih umetnikov s tem, da bi vabilo v svoje naročje nadarjene dijake ter jim priskrbelo mest v dunajskih umetniških šolah. — V kratkem času svojega obstanka je »Vesna« pokazala, da je zidana na pravem temelju, kajti že sedaj se more ponašati z uspehi: ne-le da je privabila nekaj novincev na Dunaj, tudi svojim usta-

noviteljem je bila pomočnica. Odbor je razpisal že pet umetniških konkurenc, posredoval je tudi pri umetniških naročilih v korist članom, izdal je večje število narodnih razglednic itd. Člani so pa imeli tudi priliko slišati poučna predavanja, kakor: »Strahlova umetniška galerija v Stari Loki«, »O razvitku in značaju slovenske ornamentike«, »O umetniški kritiki«, »Grohar kot človek in slikar«, »Nekrolog slikarju Vereščaginu«. Razun tega si je pridobilo društvo že lepo število knjig in narodnih ornamentov, nabranih med slovenskim ljudstvom.

Tekom časa se je pokazalo, da je dvojezično uradovanje oviralo društveno delovanje, zato so se spremenila pravila v toliko, da je društvo na žunaj slovensko. Število izvršujočih (rednih in izrednih) članov je vzrastlo na 28. Poleg večine Slovencev so sedaj razun Hrvatov tudi Srbi člani »Vesne«.

—I.

Predavanja v »Sloveniji«. V prvi polovici meseca vel. travna so se ob veliki udeležbi vršila predavanja: »O špiritovi industriji« (eksp. akademik Dragotin Mikuž) zvezano s korporativnim izletom v mednarodno špiritovo razstavo; »Strankarstvo na Hrvatskem« (phil. Mih. Kombo, član »Zvonimir-ja«) in »Poljska narodna ideja in stališče Poljakov med Slovani« (phil. Ljudevit Pivko.)

Omladinski Glasnik, list srbske omladine, je začel izhajati letos v Srem. Karlovcih. Pospesiti ima pred vsem organizacijo srbskega dijaštva in ga zbuditi iz mrtvila. Urejujejo ga dunajski srbski velikošolci.

Sokolstvo in slovenski dijaki. Pomen, ki ga ima razumna izobrazba telesa za duh in telo vsakega posameznika, pomen, ki ga ima ta izobrazba v obliki sokolstva za ves narod, se od strani slovenskega dijaštva preveč podcenjuje. Tega pa ni krivo nič drugega, kot nepoznavanje in neumevanje sokolske ideje. Iz dijaških krogov se je zato predložila in od akademičnega društva »Slovenije« tudi vsprejela ideja, da naj bi se v sokolskih dneh meseca malega srpana vršil sestanek slovenskih akademikov, na katerem bi se predavalo o sokolstvu in sklepalo, kako bi se zanesla v dijaštvo zavest, da ne sme biti akademika, ki bi ne bil sokolski delavec. *M.*

Srednješolska ekstenza. V čeških listih skoraj vsaki dan lahko čitamo, kako neumorno prirejajo češki srednješolski profesorski zbori predavanja med priprostim ljudstvom. S tem, da širijo srednje šole po vzgledu univerz oficijelno znanost tudi izven šolskih dvoran, so postali ti zavodi za kraje, kjer si stavljajo to krasno nalogo, duševno središče v pravem pomenu besede, ki je tem več vredno, čim vstrajnejše širijo dobri profesorji zdrave nazore med prebivalstvo. Nekateri naši profesorji se sicer zanimajo za poljudna predavanja, vendar je pri nas srednješolskim profesorskim zborom ekstenza še popolnoma neznana stvar. *Rb.*

Narodni kolek. Akad. fer. društvo »Adrija« je izdalo okusno izdelan kolek, ki se razprodaja na korist slov. šolstvu v Gorici. Kdor ve, kake velike važnosti je Gorica za napredek celega naroda, in kdor uvidi, da se s povzdigo slov. šolstva v goriškem mestu povzdigne in okrepi vsa slovenska stvar na slovenskem zapadu, ta bo rad in z vnemo podpiral tako podjetje,

ki je za nas Slovence nekaj popolnoma novega. Nikdo naj ne odpošlje pisma ali razglednice brez narodnega koleka, na vsako vstopnico k veseliam naj se prilepi!

Potreba lista, ki bi prinašal razprave iz tehniških in prirodoslovnih ved se pri nas živo občuti. Slov. tehniki se že dalje časa bavijo z vprašanjem, kako bi si ustanovili posebno strokovno glasilo. Želeti je, da bi mogli to lepo misel kmalu realizirati.

Ženstvo in narodne knjižnice. Kaj z vnemo se je lotilo ženstvo tudi najmodernejšega socijalnega dela — ljudskega knjižničarstva. V Ameriki posluje več knjižničaric kot knjižničarjev, istotako na Angleškem. Po nemških knjižnicah najdemo ženske v velikem številu kot neumorne delavke. V Avstriji je ustanovila in še danes vodi najvzglednejšo narodno knjižnico v moravski Svitavi dama, ki je nalašč zato obiskavala knjižničarsko šolo v Ameriki. Na Dunaju najdemo po ljudskih knjižnicah večinoma ženske, ki opravljajo posle bodisi iz same požrtvovalnosti, bodisi, da se jih zato plača. In tudi naše ženstvo se je že posamič s pridom oprijelo knjižničarstva. Imenujemo ljudsko knjižnico v Zagorju na Krasu in na Rečici v Štajerju, v katerih sta slovenski učiteljici knjižničarici. Splošno se meni, da je ženska za narodne knjižnice jako sposobna in dobra opora. Saj je ravno za knjižničarja neobhodno potrebno, da je jako natančen in reden. S potrpežljivostjo mora izvrševati tudi zelo dolgočasna opravila. Najvažnejše pa je, da je z ljudmi prijazen in ljubeznjiv, da jih že s tem pridobi za stvar in ne morda z odurnostjo odbija. Baš te vrline ima ženstvo. Sodelovanje pri narodnem knjižničarstvu je nova važna funkcija ženstva v narodni organizaciji. Tudi slovensko ženstvo si v tem novem delokrogu lahko steče lepih zaslug. *Rb.*

Omladinski Glasnik je prinesel prevod članka »O narodnih knjižnicah« iz prve številke našega lista in jako prijazno kritiko o delu narodno-radikalnega dijaštva.

Evgen Lah: Statistične črtice o ljubljanskih občinskih volitvah v dobi od l. 1866—1903 (v Zborniku Slovenske Matice za l. 1903). Ledino slovenske statistike orje Evgen Lah. Danes se je približal zaslužni statistik Ljubljane političnemu polju. Za slovenskega političnega zgodovinarja bo razprava koristna, saj bo mogel iz njenih številk orisati del političnega razvoja Ljubljane in presojeti umevanje in zanimanje za občinske naloge od strani Ljubljančanov. Glede sestave statistike je možna samo hvala akribije pisateljeve. Iz spisa povzemamo: Za volilno pravo v Ljubljani je merodajen edino neposredni državni davek. Volilno pravo kaže počasno tendenco širjenja. Število volilcev raste, a mandati posameznih razredov ne rastejo ž njim sorazmerno: število volilcev tretjega razreda se je izza l. 1867 podvanajsterilo, ono drugega razreda se je pomnožilo $2\frac{1}{2}$ krat, prvi razred se je potrojil. Vendar ima tretji razred, ki se je 4 krat, oziroma skoro 5 krat bolj pomnožil kot prvi oziroma drugi razred, še danes isto število mandatov kot prvi in drugi razred, kakor l. 1867. Občinskih volitev se udeležujejo v Ljubljani, če ni boja, komaj 20 % volilcev. Posebnost je volilna pravica žensk izza l. 1887, kar je gotovo prednost za Ljubljano: naj se tudi ugovarja, da žena ne

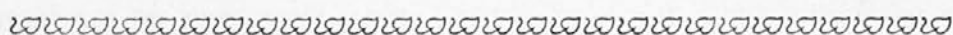
izvršuje volilne pravice toli svobodno kot mož, vendar danes z rastočo potrebo, da si ženske ustvarjajo samostojno gospodarsko stališče, raste tudi njihova upravičenost vdeleževati se občinskega javnega življenja.

Budislav.

Iz Lvova se nam piše: O Lvovskem vseučilišču se zunaj Galicije skoraj ničesar ne čuje, k večjemu kak odmev o prepirih med Poljaki in Rusini, navadno še to v nepristni razsvetljavi. Tujih dijakov je tu malo, Slovencev komaj toliko, da se lahko uresniči izrek: Tres faciunt collegium. Večinoma vsi so Rusini in Poljaki. Mej akademičnimi društvi je najmočnejše, ki takorekoč predstavlja akademično mladino: »Czytelna akademicka«.

»Czytelna« je »vszech«polskega duha in sovražna Rusom. Poleg tega obstoja poljsko demokratsko društvo. Rusini so deljeni v »moskalofile ali slavjanofile« z društvom »Drug« in v »ukrajince« z društvom »Gromada«, ki je protiruska in protipoljska in družni v sebi $\frac{2}{3}$ vseh Rusinov.

Slovenski dijak, ki pride v Lvov, najde tu malo tovarišev, ki bi bili ž njim istih nazorov, tako prijaznega vsprejema, kakor v Pragi ne sme pričakovati. Vendar se lahko priporoča Lvovsko vseučilišče. Črez Budimpešto ni tako daleč, zveze so dobre. Življenje je v Lvovu ceno. Mesto je mirno, učnih sredstev dovolj. Bilo bi v resnici želeti, da bi Jugoslovani obilneje prihajali semkaj. Tako bi se mej nami in Poljaki ter Rusini napravila vez, ki že zdaj veže vsaj nekaj Slovence in Čehe.

Opomba upravnistva.

Če kdo ne dobiva „Omladine“ pravim naslovom ali če kdo pomotoma še ni dobil I. ali II. številke, prosimo, da nam blagovoli to naznaniti; istotako tudi vsako izpremembo bivališča.

Če kdo ne dobiva „Omladine“ pravim naslovom ali če kdo pomotoma še ni dobil I. ali II. številke, prosimo, da nam blagovoli to naznaniti; istotako tudi vsako izpremembo bivališča.

Par rodoljubov se je spomnilo tudi tiskovnega sklada za „Omladino“, za kar jim bodi izrečena na tem mestu najtoplejša zahvala združena z željo, da najdejo mnogo posnemalcev. Imena vseh teh prijateljev našega gibanja priobčimo v eni prihodnjih številkih.

